

СТАНОВИЩЕ

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ по докторска програма „Икономика и управление (Индустрия)“ в Стопанска Академия „Д.А. Ценов“ - Свищов

Изготвил становището: доц. д-р ДОБРИН ГАНЧЕВ ГАНЧЕВ

Технически университет – Габрово, катедра „Социални и стопански науки“,

Научна специалност: „Икономика и управление(Индустрия)“

Основание за написване на становището: съгласно заповед № 463/26.05.2023 г.на Ректора на СА „Д. А. Ценов“ - Свищов

Автор на дисертационния труд:
Айтен Байрям Сабри

Тема на дисертационния труд:

„УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ НА ИНДУСТРИАЛНИТЕ ПРЕДПРИЯТИЯ“

I. Общо представяне на дисертационния труд

Представеният за становище научен труд обхваща 178 страници. Състои се от увод, три глави, заключение, списък с използваната литература и приложения. Библиографската справка обхваща 110 източника – български и чуждестранни, от които 39 са електронни източници. В изложението са включени 2 таблици и 17 фигури.

Темата на дисертацията е посветена на значим икономически проблем, който търси своето научно и практическо решение.

Структурата е добре балансирана между теоретичната и практическата част.

Във въведението са формулирани предметът, обектът, тезата, целта, задачите, методите и ограничителните условия, свързани с дисертационното изследване.

Първата глава е посветена на същностните характеристики на политиката за устойчиво развитие.

Авторът използва исторически подход за изясняване същността и връзката между устойчивото развитие, екологията и безотпадните

технологии. Прави ретроспективен анализ на различните теории, идеи и виждания. Докладите на Римския клубса своеобразен барометър на динамична цивилизационна менталност(стр.14).

Подчертава ролята на ООН за глобалното устойчиво развитие на света от гледна точка на ефективни механизми за контрол като Програма за околната среда, Фонда за настърчаване на доброволнофинансиране на инициативи, Комисия по околната среда и развитие. Последната е свързана с доклада на Брунтланд, в който за първи път се говори за устойчиво развитие. Задължително трябва да се отчете ролята Agenda 2030.

Разглежда европейските усилия в тази област, като отчита опита в интеграционния процес в ЕС – Петата и Шестата програми за околната среда и устойчиво развитие.

Докторантът констатира сложността на изпълнението на целите за устойчиво развитие, поради комплексния и сложен характер на задачите, свързани с недостатъчния технологичен капацитет по отношение на интегрираното планиране и съгласуваност на политиките, имащи връзка с целите на устойчивото развитие(стр. 22). Частният сектор има ключова роля за постигане на целите на целите за устойчиво развитие чрез укрепване на публично-частни партньорства, екологичните инвестиции и корпоративната социална отговорност. Авторът посочва групите за устойчиво производство, а също така и принципите, които изясняват концепцията за устойчивото развитие. Устойчивият производствен процес се състои от няколко производствени подпроцеси.

Докторантът разглежда индикаторите за устойчиво развитие. Подчертава връзката между икономическото и социалното измерение като проследява различните „проекции“ на социалния капитал.

Прави анализ на различните видове индекси и на показателите за устойчиво развитие, които класифицира в пет групи

Във втора глава докторантът представя разработена методика за оценка на устойчивото развитие на индустритеалните предприятия.

За целите на своята разработка докторантът анализира правната уредба на институциите и нормативните документи, свързани с устойчивото развитие. Констатира проблемите заради липсата на подходящ баланс между законодателни, административни и пазарни инструменти, оказващи непосредствено влияние върху регулирането на устойчивото развитие. Авторът отделя специално внимание на плана за устойчивост и развитие. Показва много добро познаване на Европейската нормативна база, свързана с устойчивото развитие (стр. 78).

В своето изследване структурира няколко основни направления – интелигентна индустрия, зелена и устойчива България, свързана и интегрирана България.

На основата на съществуващите подходи посочва необходимостта да

се съгласуват глобалните принципи, цели, задачи, критерии и механизми на прехода към устойчиво развитие. Докторантът застъпва тезата, че „устойчивостта е възприемана като основна движеща сила на ефективността в индустриалните предприятия”. Анализът и оценката се извършват на микrorавнище – индустриалните предприятия като допълнителното ограничение е секторната принадлежност. Авторът посочва три групи показатели за устойчиво развитие и четири елемента, свързани с оценяването на устойчивото развитие.

Третата глава е посветена на оценката на икономическата устойчивост на предприятията от растително-маслената индустрия.

Докторантът извършва анализ на развитието на растително-масления сектор, като маркира жalonите на развитие на сектора. Прави съпоставка на производствените възможности на слънчоглед, като посочва че през 2015 г. страната заема пето място сред световните износители на олио. Отбелязва тенденцията на движението на цените нагоре през 2022 г. спрямо 2021 г. с 9,41%. Икономическите обстоятелства дават основание на автора да потвърди устойчивото развитие на растително-масленото производство, въпреки спада в консумацията на вътрешния пазар от 2019 г., поради намалената покупателна способност.

Докторантът е направил SWOT-анализ на състоянието на сектора на растително-маслената индустрия.

Използвана анкетна карта несъмнено спомага за реализиране на поставените цели за изясняване на картинатата устойчивото развитие, ефекта на регулиране на приходите, за структурата на разходите и международната конкурентоспособност.

В заключението са формулирани и представени най-значимите резултати от изследването. Цитирани са коректно използваните източници.

II. Преценка на формата и съдържанието на дисертационния труд

Докторантът съсредоточава основното си внимание върху практическа интерпретация на теорията на устойчивото развитие в индустриалните организации.

Обект на изследване са нефинансовите предприятия от сектор С „Преработваща промишленост“ и по-конкретно раздел 10.4 „Производство растителни и животински мазнини“, позиция 10.41 „Производство растителни и животински мазнини, без маргарин“.

Предмет на изследване са добрите практики за устойчиво развитие, като акцентът е поставен върху разработваните и прилаганите програми и инициативи с оглед на устойчивото развитие в дългосрочен аспект.

Основната изследователска теза, която защитава докторанта е

устойчивото развитие е съвременна концепция за развитие на бизнеса, която дава възможност за увеличаване на стойността на марката.

Целта на изследването е чрез анализ и обобщаване на устойчивото развитие на масленото производство да се установи състоянието му, да се очертаят основните насоки на развитие и начините за неговото подобряване.

Постигането на целта е осъществено чрез решаването на шест конкретни изследователски задачи.

В съответствие с целта на изследването са приети няколко важни ограничителни условия.

Избраната тема е **важна и значима** както в теоретичен, така и в практически аспект.

Езикът и стилът показват задълбочено познаване на специфичната терминология в изследваната научна област.

При разработване на методическия инструментариум е използвана съвкупност от количествени и качествени методи, необходими за научната разработка. Прилагат се различни методи, способи и техники – аналитичния и интуитивния методи, методи на индукцията и дедукцията, методи на наблюдението, системния подход, кластерен анализ и SWOT анализ.

Представеният автореферат в обем от 50 стандартни страници отразява в необходимата степен структурата и съдържанието на разработения дисертационен труд. Към дисертацията са приложени пет публикации – една студия, която е колективна разработка на екип от учени, който включва и докторанта, а също така една статия и три доклада. Последните четири публикации са разработени самостоятелно. Те са посветени на проблемите, разгледани в дисертационния труд, и са актуални към периода на неговото завършване.

Представената декларация дава увереност за самостоятелните научни изследвания и постигнатите от докторанта научни резултати.

Необходимо е да бъде оценена и ролята на научния ръководител проф. д-р Анета Георгиева Денева в процеса на изследователската разработка.

III. Научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд

Разработеният дисертационен труд е изпълнил поставената цел и изследователските задачи. Могат да бъдат откроени следните по-важни научни и научно-приложни приноси:

1. На основата на задълбочено изследване на литературните източници е проследена появата, развитието и институционализирането на идеята за устойчивото развитие, като е поставен акцент на релацията - устойчиво развитие –индустриални предприятия;
2. Разработена е адаптирана методика за оценка нивото на устойчивото развитие на индустрисалните предприятия;

3. Извършено е емпирично изследване на нивото на устойчивост на индустриалните предприятия;

4. Направени са изводи, обобщения и препоръки, имащи непосредствено практическо отношение към нивото на устойчивост на предприятията от растително маслената индустрия. Рамкирани са насоките за оптимизиране на програмите и активностите за устойчивост на индустриалните предприятия.

IV. Въпроси по дисертационния труд

1. Каква е ролята на транснационалните корпорации (ТНК) в контрола на и регулирането на световните тенденции на устойчиво развитие?

2. Какви ефекти оказва настоящата международна конюнктура върху ценовата динамика на слънчогледа и останалите продукти в нашата страна и в региона?

V. Обобщена оценка на дисертационния труд и заключение

В заключение смяtam, че представеният за защита дисертационен труд отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилника за неговото приложение и Правилника за прилагане на Закона в СА „Д.А.Ценов“.

Това ми дава основание да поставя положителна оценка и да препоръчам на почитаемите членове на научното жури да гласуваме за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ по докторска програма „Икономика и управление (индустрия)“ на докторант Айтен Байрям Сабри.

Дата:
25.07.2023 г.

Изготвил становището:

(доц. д-р,